

Lp. Enn Liive

Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a, Tallinn 15172

Meie: 22.06.2015 nr 1-4/2267

Seisukohad seoses veeseaduse muutmise eelnõuga

Eesti Keskkonnaühenduste Koda on esitanud oma ettepanekud seoses veeseaduse muutmise eelnõuga oma 17.12.2014 kirjaga nr 1-4/2086. Olles läbi töötanud eelnõu tänaseks meie teada uusima versiooni peame vajalikuks taas kord esitada mitmed oma eelmises kirjas tehtud ettepanekud. Oleme mures seoses sellega, et meie vee seisund on suureneva taimetoitainete äravoolu tõttu halvenemas. Suurenemas on nitraatiooni sisaldus nii põhja kui pinnavees. Põllumajandusloomade arv Eestis üldiselt ei kasva, kuid suund kontsentreerumisele on ilmne: väiksemad tootjad lõpetavad tegevust ja suuremad kasvavad. Loomakasvatuse kontsentreerumine suurendab lokaalse veesaaste riski, kõige selgemalt seostub lämmastikureostuse kasvav trend aga mineraalväetiste kasutuse suurenemisega. Oleme seega seisukohal, et eelnõu peaks tegelema probleemide tegelike allikatega, milleks on intensiivne loomakasvatus ja mineraalväetiste kasutus. Eelnõu vajab tugevdamist mineraalväetiste kasutamist reguleerivate sätete ja intensiivsele loomapidamisele esitatavate regulatsioonide osas, vältides samas regulatsioone, mis oleks ebaproportsionaalse mõjuga väiksematele ja/või ekstensiivsematele loomakasvatajatele.

Toitainete bilansi arvutamine

Tänane veeseadus ei pööra piisavat tähelepanu taimetoitainete bilansile ja ka eelnõus ei ole seda teemat piisavalt käsitletud. Toitainebilansi koostamine tuleks muuta kohustuslikuks kõigile põllumajandustootjatele, kelle mineraalse lämmastiku kasutus ületab kokkuleppelist künnisväärtust, milleks võiks olla 10 tonni aastas. Juhul, kui kõnealune bilans ületab künnisväärtust, näiteks 25 kgN/ha, tuleks kehtestada kohustus rakendada meetmeid lämmastiku kadude vähendamiseks. Bilansi arvutuse meetodika ja kadude vähendamise meetmete kataloog tuleks kehtestada valdkonna eest vastutava ministri määrusega. Eeltoodud regulatsioon sobiks näiteks veeseaduse paragrahvi 26' "Valgala kaitse põllumajandustootmisest pärineva reostuse eest".

Leiame, et tänane intensiivse loomakasvatuse tootmise laiendamisega kaasnev

loamenetluse ja keskkonnamõju hindamise praktika ei taga veekaitsemeetmete piisavat rakendamist. Peame vajalikuks, et intensiivse loomakasvatuse laiendamise loemenetluse ja keskkonnamõju hindamise lahutamatuks osaks oleks toitainebilansi arvutus nii põllukui majandipõhiselt. Ka see regulatsioon sobiks veeseaduse paragrahvi 26' "Valgala kaitse põllumajandustootmisest pärineva reostuse eest".

Põhjavee kaitse karstilehtrite kaudu toimuva reostuse eest

Peame vajalikuks tugevdada veeseadust vähendamaks põhjavee reostust karstilehtrite kaudu. Eelmises lõigus nimetatud veeseaduse paragrahvi 26' lõike (5) kohaselt on allikate ja karstilehtrite ümbruses 10 meetri ulatuses veepiirist või karstilehtrite servast keelatud väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamine ning vee kvaliteeti ohustav muu tegevus. Praktikaks on väljend "vee kvaliteeti ohustav muu tegevus" osutunud liiga ebamääraseks, näiteks ei ole karstilehtri vahetu serva kündmist selle põhjal keelatuks peetud, väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise otsene tõendamine on aga äärmiselt keeruline. Seetõttu peame vajalikuks ühtlustada allikate ja karstilehtrite kaitse õiguslik regulatsioon paragrahvis 29 "Veekaitsevöönd" sätestatuga.

Karjatamine veekaitsevööndis

Veekaitsevööndi olemasolu on üheks tänase veeseaduse tugevuseks, kuid karjatamise suhtes on seadus ebaproportsionaalselt kitsendav. Seetõttu toetame eelnimetatud paragrahvi 29 muutmist selliselt, et edaspidi on mere ääres lubatud karjatamine ka väljaspool kaitstavatel loodusobjektidel paiknevaid pool-looduslikke kooslusi. Peame ratsionaalseks lisaks eelnõuga kavandatule lubada vegetatsiooniperioodil karjatamist veekaitsevööndites ka sisemaal, mistõttu peame vajalikuks eelnõu paragrahv 1 punkt 21 ümbersõnastamist järgmiselt: „3) majandustegevus, välja arvatud veest väljauhutatud taimestiku eemaldamine, heina niitmine, roo lõikamine ja heina ning roo koristamine ning Keskkonnaameti nõusolekul ja tingimustel karjatamine.“.

Sõnnikukäitlus

Toetame eelnõu suunda sõnnikukäitluse parandamise poole, kuid peame tõsiseks riskiks, et ülereguleerimine suretab välja ekstensiivsema loomapidamise ja soodustab loomakasvatuse edasist kontsentreerumist. Kõnealune areng kahjustaks põllumajandusliku elurikkuse kaitsekorralduse kestlikkust ja vastupidiselt seadusemuudatuse kavatsusele hoopis suurendaks vee reostuse riski. Kuivõrd alla 10 loomühikuga lautades peetavate loomade osakaal on väike ja langemas, ei ole ilmselt põhjendatud neile täiendavate ning rahaliselt üle jõu käivate kohustuste panemine, mis vaid kiirendaks väiksemate talude tegevuse lõpetamist ja soodustaks loomakasvatuse edasist kontsentreerumist. Seetõttu vajaks eelnõu paragrahv 1 punkt 12 koos sellele järgnevate sõnnikukäitlust käsitlevate sätetega põhjalikku läbiarutamist väiketootjate esindajatega.

Toetame eelnõu paragrahv 1 punkt 17 väljendatud põhimõtet, mille kohaselt piisava kuivainesisaldusega sügavallapanu-sõnnikule on kehtestatud leebemad reeglid

aunastamise osas, kuid leiame, et võiks lubada seda komposteerimise eesmärgil pidada aunas ka kauem, kui eelnõu ette näeb, Keskkonnaameti igakordne kirjalik nõusolek sel puhul on aga pigem bürokraatlik ülepingutus. Samuti leiame, et eelnõu tervikuna ei sisusta piisavalt kõnealust põhimõtet. Arvestades suure kuivainesisaldusega sügavallapanusõnnikust toitainete aeglast muutumist taimedele kättesaadavaks ja madalat leostumisriski (kui sõnniku kuivainesisaldus on piisavalt suur, ei leostu sellest virtsa isegi vihmase ilmaga), tuleb sõnastada erisus, mille kohaselt sellisele sõnnikule ei rakendu eelnõu paragrahv 1 punktide 13, 15 ja 18 sätestatu. Kuivõrd sügavallapanu-sõnnikust vabaneb lämmastik aeglasemalt kui vedelsõnnikust, tuleks selle kasutamise korral lubada lämmastiku piirmäära 170 kg/ha järgimist külvikorra keskmisena, viies vastav erisus paragrahv 1 punkt 2 sõnastusse.

Ootame oma ettepanekutele kirjalikku vastust.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Kai Klein
EKO koordinaator

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ühendab kümmet keskkonnaorganisatsiooni: Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing "Sorex", Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Säätva Eesti Instituut, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering.
EKO eesistuja 2015. a on Balti Keskkonnafoorum.